

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง“รูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน” มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และประเมินรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการเก็บข้อมูล โดยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และขั้นตอนที่ 4 สรุปรูปแบบฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของการบริการวิชาชีพ คือ การให้บริการวิชาการหรือวิชาชีพของแต่ละสาขางานที่สถานศึกษาเปิดสอน เฉพาะกิจกรรม/โครงการที่จัดให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติงาน จุดมุ่งหมายด้านต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนในแต่ละสาขางานหรือสาขาวิชาชีพผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง โดยมีจุดมุ่งหมายของการบริการวิชาชีพ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริการวิชาชีพให้ความครอบคลุมแก่ชุมชน องค์กรภาครัฐ เอกชน หน่วยงานด้านต่างๆ สถาบันการศึกษาของแต่ละสาขาที่เปิดสอนมีการจัดกิจกรรม/โครงการที่จัด 2) เพื่อให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติงานเพื่อฝึกทักษะการทำงาน 3) เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนในแต่ละสาขางานหรือสาขาวิชาชีพผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง 4) เพื่อให้มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ โดยการสนับสนุนหน่วยงานอื่นทางด้านวิชาชีพ 5) เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ที่จะนำไปปรับปรุงสภาพของชุมชน ให้ดีขึ้นนำไปสู่การพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของสังคมต่อไปในอนาคต

2. ด้านเนื้อหาของการบริการวิชาชีพ หมายถึง เนื้อหาที่มีความจำเป็นสำหรับชุมชน จึงควรประกอบด้วย เนื้อหาด้านวิชาชีพที่เป็นการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจเพื่อก่อให้เกิดรายได้ และความ

กำหนดทางเศรษฐกิจ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) เนื้อหาทางการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพเนื้อหาวิชาชีพที่ควรจัดบริการจะต้องเป็นไปตามความต้องการของชุมชน สถานประกอบเป็นหลัก 2) เนื้อหาที่มีความจำเป็นสำหรับชุมชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 3) เนื้อหาทางการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพ เช่น การพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะเพื่อการประกอบอาชีพ 4) เนื้อหาส่งเสริมด้านอนามัย ชีวิตครอบครัว และการส่งดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามในชุมชน

3. ด้านวิธีการให้บริการวิชาชีพ ได้แก่ การบริการวิชาชีพเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อการบริการแก่ชุมชนและสังคม ซึ่งนอกเหนือไปจากการเรียนการสอนตามปกติตนเอง โดยมีองค์ประกอบย่อยการให้บริการในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) การศึกษา ค้นคว้า และการรวบรวมข้อมูล เพื่อการบริการวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ 2) การเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชนและสังคม โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารและสิ่งพิมพ์ การจัดนิทรรศการ การสาธิต 3) การบริการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษา เช่น บริการสื่อและนวัตกรรม การวิจัย การเป็นที่ปรึกษาด้านอาชีพ เป็นต้น 4) การเข้าร่วมแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนในลักษณะต่างๆ เช่น รับผิดชอบโครงการโดยตรง มีส่วนร่วมและการเป็นผู้ประสานงาน สำหรับโครงการที่ผู้เรียนเข้าไปดำเนินการ 5) การพัฒนาบุคลากรให้กับหน่วยงานต่างๆ เช่น การจัดบรรยาย อภิปราย ประชุม สัมมนา และฝึกอบรม 6) สังเกตแบบมีส่วนร่วมจากแหล่งเรียนรู้ตามสาขาอาชีพมีส่วนร่วมฝึกปฏิบัติบางช่วงระยะจากสถานที่จริง

4. ด้านนวัตกรรมในการบริการวิชาชีพ หมายถึง นวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญการช่วยปรับปรุงให้ระบบการศึกษา ดำเนินไปอย่างได้ผล ช่วยให้สภาพการเรียนรู้สมบูรณ์ขึ้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อยด้าน ดังนี้ 1) นวัตกรรมที่ช่วยในการการบริหารจัดการบริการวิชาชีพ 2) มีการพัฒนานวัตกรรมด้านวิชาการ สื่อการสอน เป็นต้น 3) มีนวัตกรรมช่วยที่ช่วยปรับปรุงให้ระบบการศึกษาดำเนินไปอย่างได้ผล ช่วยให้สภาพการเรียนรู้สมบูรณ์ขึ้น 4) นวัตกรรมที่ใช้มีความสมบูรณ์และสะดวกในการใช้มีการทดลองใช้มาแล้ว 5) ดีกว่าของเดิมที่ใช้อยู่ ผู้ใช้สามารถทดลองใช้ได้ไม่ยุ่งยากเหมาะสมกับวิธีการดำเนินชีวิต

5. ด้านการจัดระบบการบริหารงานบริการวิชาชีพ หมายถึง องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารคุณภาพด้านการบริการวิชาชีพ ประกอบไปด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) และการควบคุมการปฏิบัติงาน (Controlling) ประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การจัดการกระบวนการกิจกรรมผู้เรียน มีการส่งเสริมทักษะการทำงาน การแก้ปัญหา การอยู่ร่วมกับผู้อื่น กิจกรรมแนะแนวอาชีพ 2) การบริการวิชาชีพสู่สังคมที่เหมาะสมตามความต้องการของชุมชน มีการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมโครงการ/กิจกรรมบริการอาชีพโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 3) ภาวะผู้นำมีการจัดทำโครงสร้างการบริหาร คู่มือปฏิบัติกำหนดเป้าหมายองค์การอย่างชัดเจน 4) การประเมินผลและรายงานมีการประชุมบุคลากร ทุกฝ่าย ระบบประกันคุณภาพมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อต้านสังกัดและชุมชน 5) การพัฒนาปรับปรุงการจัดระบบการบริหาร

จากการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่พัฒนาขึ้น สรุปได้ดังนี้

1. ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นการประเมินความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ 5 ด้าน พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) นั่นคือ รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเห็นว่าเป็นไปได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 5 การจัดระบบการบริหารงานบริการวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.78$) องค์ประกอบที่ 4 นวัตกรรมในการบริการวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนองค์ประกอบที่เหลือ 3 องค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก คือ องค์ประกอบที่ 3 วิธีการให้บริการวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.38$) องค์ประกอบที่ 1 จุดมุ่งหมายในการบริการวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.37$) และองค์ประกอบที่ 2 เนื้อหาของการบริการวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.33$)

2. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จากกลุ่มผู้บริหาร ซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบในการนำไปใช้ว่าจะมีประสิทธิภาพใน 4 ด้าน มากน้อยเพียงใด ผลพบว่าโดยรวมรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ได้ในระดับมากที่สุดทุกด้านตามลำดับ ดังนี้ ด้านความมีประโยชน์ และด้านความถูกต้อง (98.25%) ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม (96.75%)

อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากผลการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายในการบริการวิชาชีพ 2) เนื้อหาของการบริการวิชาชีพ 3) วิธีการให้บริการวิชาชีพ 4) นวัตกรรมในการบริการวิชาชีพ 5) การจัดระบบการบริหารงานบริการวิชาชีพ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านจุดมุ่งหมายของการบริการวิชาชีพ จากการวิเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น จุดมุ่งหมายของการบริการวิชาชีพเป็นองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านทุกคนเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก และแนวคิดที่จุดมุ่งหมายของการบริการวิชาชีพ เป็นการให้บริการวิชาการหรือวิชาชีพของแต่ละสาขางานที่สถานศึกษาเปิดสอน เฉพาะกิจกรรม/โครงการที่จัดให้ผู้เรียนได้เป็น

ผู้ลงมือปฏิบัติงาน จุดมุ่งหมายด้านต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนในแต่ละ
 สาขางานหรือสาขาวิชาชีพผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง การให้บริการวิชาการหรือวิชาชีพของ
 แต่ละสาขางานที่สถานศึกษาเปิดสอน เฉพาะกิจกรรม/โครงการที่จัดให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติงาน
 จุดมุ่งหมายด้านต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนในแต่ละสาขางานหรือ
 สาขาวิชาชีพผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งอาจเป็นเพราะ

1.1.1 งานบริการทางวิชาชีพเป็นงานที่วิทยาลัยจัดทำเพื่อให้ความรู้เป็นพิเศษ
 ทั้งในด้านการศึกษา และการฝึกอบรมอาชีพแก่ชุมชน สังคม ตามสาขาวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษา
 นอกจากจะคำนึงถึงหลักปรัชญา วัตถุประสงค์ของวิชาชีพ แล้วยังต้องตอบสนองต่อความต้องการของ
 สังคม ชุมชนและตลาดอาชีพจึงต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ

1.1.2 งานบริการวิชาชีพเป็นการสอนให้ผู้เรียนเกิดภาวะผู้นำ มีทักษะการเรียนรู้
 จากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง เพราะการเรียนการสอนในตำราไม่สามารถสร้างความเป็นผู้นำได้
 โดยการให้ประสบการณ์ตรงที่มุ่งพัฒนาทักษะกระบวนการอาชีพที่แหล่งเรียนรู้และแหล่งงานในชุมชน
 มีส่วนร่วมในการให้บริการและประสบการณ์ตรงแก่นักศึกษา

1.1.3 เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยน
 บทบาทของตนเองในการให้บริการทั้งวิชาการและวิชาชีพพร้อมกับทักษะชีวิต สร้างสำนึกจิตอาสา
 สามารถนำองค์ความรู้จากประสบการณ์ในการบริการสังคมมาพัฒนาตนเอง ซึ่งอาศัยแนวคิดจากการ
 เรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผู้เรียนได้สะท้อนแนวคิด เจตนารมณ์ จากการเข้าร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วย
 การบริการสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.1.4 เพื่อพัฒนาผู้เรียน/นักศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนา
 สังคมและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคมวัฒนธรรมที่ดีงาม มองเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่ง
 ของสังคม และแสดงออกด้วยการทำกิจกรรมบริการชุมชน (Community Service) เพื่อตอบสนองความ
 ต้องการหรือแก้ปัญหาของสังคม และประเทศในปัจจุบันและในอนาคตได้

1.1.5 เพื่อประสานงานและหาแนวปฏิบัติร่วมกันในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น
 การแลกเปลี่ยนข้อมูล เอกสาร และบุคลากรระหว่างสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุติน (Butin. 2010; Iverson; et al. 2010: 9)
 ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นการบริการสังคม (Service Learning) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน
 ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองในการให้บริการทั้งวิชาการและวิชาชีพพร้อมกับ
 วิชาคน สามารถนำองค์ความรู้จากประสบการณ์ในการบริการสังคมมาพัฒนาตนเอง ซึ่งอาศัยแนวคิด
 จากการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผู้เรียนได้สะท้อนแนวคิด เจตนารมณ์ จากการเข้าร่วมในการจัดการเรียนรู้
 ด้วยการบริการสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย (Democratic

Life) มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มองเห็น ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และแสดงออกด้วยการทำกิจกรรมบริการชุมชน (Community Service) เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของสังคมในฐานะที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ในชุมชน และ สอดคล้องกับ ฟินด์ท (Findt. 1988) ที่พบว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการบริการชุมชนก็คือ การพัฒนา อาชีพ การให้การศึกษาทั่วไป การบำเพ็ญประโยชน์ ความเข้าใจสังคม การรับรู้วัฒนธรรม ความหมาย อื่นๆ เช่น เป็นงานหรือการจัดบริการใดๆ ที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ที่จะ นำไปปรับปรุงสภาพของชุมชนให้ดีขึ้น หรือการให้บริการใดๆ ก็ตามที่จะทำให้สังคมได้รับประโยชน์จาก บริการนั้นๆ โดยประโยชน์ที่สังคมจะได้รับดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับปรุงของสังคมให้ดีขึ้น และนำไปสู่ การพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของสังคมต่อไปในอนาคต และเมื่อพิจารณาถึงมาตรฐานอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 ซึ่งได้กำหนดข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาที่ พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกัน คุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ไว้ 7 มาตรฐาน 35 ตัวบ่งชี้ ในมาตรฐานที่ 4 ด้านการบริการวิชาการและ วิชาชีพ มาตรฐานที่ 4 ซึ่งเป็นบริการวิชาการและวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน โดยสถานศึกษามีการบริหารจัดการ การบริการวิชาการและวิชาชีพโดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ทุกฝ่ายในสถานศึกษาและผู้เรียนทุกสาขางาน และมีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2555: 69) และสอดคล้องกับ วันเพ็ญ วอกลาง (2549) ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการ การศึกษากับชุมชนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการ เฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค: กรณีศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาตัวบ่งชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการทางการศึกษากับชุมชนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการฯ จังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ในมุมมอง 4 ด้าน คือ 1.1 ผลสัมฤทธิ์ด้านการให้บริการและความพึงพอใจของประชาชน 1.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านการให้บริการ และความพึงพอใจของนักศึกษา 1.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านปัจจัยภายในองค์กร 1.4 ผลสัมฤทธิ์ด้านนวัตกรรม 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการทางการศึกษากับชุมชนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการฯ จังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ด้านการให้บริการและความ พึงพอใจของประชาชน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านความประทับใจของประชาชนที่มีต่อสาขางานวิทยบริการฯ ประชาชนจังหวัดขอนแก่นมีความประทับใจมากกว่าจังหวัดปราจีนบุรี และผลสัมฤทธิ์ความพึงพอใจ ของประชาชนที่มีต่อการไปใช้บริการทางวิชาการและอื่นๆ จากสาขาวิทยบริการฯ ประชาชนจังหวัด ปราจีนบุรีมีความพึงพอใจมากกว่าจังหวัดขอนแก่น ผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวมีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ด้านการให้บริการและความพึงพอใจของนักศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ความพึงพอใจในการใช้บริการทางวิชาการและอื่นๆ และความพึงพอใจในภาพรวมที่มีต่อ

สาขาวิทยาการฯ ของนักศึกษาระดับปริญญาโทจังหวัดขอนแก่นมีความพึงพอใจมากกว่านักศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ด้านเนื้อหาของการบริการวิชาชีพ จากการวิเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น เนื้อหาของการบริการวิชาชีพ เป็นองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านทุกคนเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก และแนวคิดที่ว่าเนื้อหาของการบริการวิชาชีพต้องเป็นเนื้อหาที่มีความจำเป็นสำหรับชุมชน ที่ควรประกอบด้วย เนื้อหาด้านอาชีพที่เป็นการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจเพื่อก่อให้เกิดรายได้ และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ โดยทั้งนี้ควรกำหนด ดังนี้

1.2.1 เนื้อหาด้านวิชาชีพตรงกับต้องการของสังคมและเป็นการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจเพื่อก่อให้เกิดรายได้และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

1.2.2 ด้านประกอบอาชีพ เช่น การพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะเพื่อการประกอบอาชีพ การพัฒนาให้มีทักษะการดูแลตนเองให้อยู่รอดในสังคม การมีจริยธรรมในการประกอบอาชีพ เป็นต้น

1.2.3 เนื้อหาที่ใช้ในการบริการวิชาชีพมีความยืดหยุ่นตามสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียน และสามารถสอดแทรกส่งเสริมทางด้านอนามัย การดูแลความเป็นอยู่ในครอบครัว และดำรงซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนนั้นๆ

1.2.4 กำหนดเนื้อหาการบริการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และมีความทันสมัยรองรับกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

1.2.5 สถานศึกษาดำเนินการให้ผู้เรียนในแต่ละสาขางานและสถานศึกษามีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการตามมาตรฐานของอาชีวศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับ ชูชีพ พุทธประเสริฐ (2534) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริการวิชาการแก่สังคมของวิทยาลัยครูภาคเหนือ พบว่า จุดมุ่งหมายของการบริการวิชาการ เพื่อบริการโดยเน้นด้านเศรษฐกิจและการอาชีพ การเกษตรกรรมและการศึกษา ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นด้านการเกษตร เกษตรอุตสาหกรรมและการบริการ ส่งเสริมให้ประชาชนนำความรู้และทักษะไปพัฒนาผลผลิตและเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชน เนื้อหาสาระของการบริการประกอบด้วย เนื้อหาเศรษฐกิจและการอาชีพ การเกษตรกรรมและการศึกษา การประกอบอาชีพอิสระตามสภาพท้องถิ่น การเกษตรอุตสาหกรรมและการศึกษา การประกอบอาชีพอิสระตามสภาพท้องถิ่น การเกษตรอุตสาหกรรมและการบริการ การนำเครื่องมือวิธีใหม่ๆ มาใช้พัฒนาการผลิต และเนื้อหาด้านการพัฒนาคุณภาพของประชาชนวิธีการให้บริการประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การบริการเอกสารข้อมูล การจัดศูนย์ข้อมูล ในวิทยาลัยครูและในท้องถิ่น บริการวิชาการทางวิทยุ ผลิตและฝึกอบรมบุคลากร

ด้านการเกษตร เกษตรอุตสาหกรรมและการบริการ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับนักศึกษาและบุคลากรประจำการ และการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพประชาชนสอดแทรกในโครงการบริการวิชาการต่างๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะ กลีภรณ์ (2537) ที่พบว่าแนวทางการจัดระบบการเรียนการสอนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมว่ามี 4 ระบบ คือ 1) ระบบโรงเรียนอาชีวศึกษา เป็นระบบซึ่งประเทศที่มีการขยายตัวไม่มากนัก เช่น ประเทศไทย วิธีการในระบบนี้อาศัยช่างที่สำเร็จอาชีวศึกษา ซึ่งมีหลักในการฝึกอาชีพด้วยการเน้นการฝึกทักษะเป็นอย่างมาก ทำการถ่ายทอดความรู้และทักษะการปฏิบัติงานให้กับผู้เรียน 2) ระบบโรงเรียนหรือโรงงานอุตสาหกรรมสลับกันหรือประกอบกัน ที่สถาบันการศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาปฏิบัติอยู่ นั่นคือ การส่งมอบนักศึกษาออกฝึกงานในสถานประกอบการ 3) ระบบช่างฝึกหัด (Apprenticeship) เป็นระบบที่มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และสถานประกอบการ กล่าวคือ ผู้เรียนจะเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษา และฝึกภาคปฏิบัติในโรงงานอุตสาหกรรมของสถานประกอบการ ถ้าโรงงานและสถานประกอบการมีขนาดใหญ่ก็สามารถแบ่งเวลาการฝึกสำหรับผู้เรียนแยกไว้ต่างหากได้ 4) ระบบศูนย์ฝึกวิชาชีพเป็นระบบที่อาจจัดขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรมหรือในศูนย์ฝึกอาชีพของหน่วยงานอุตสาหกรรมแต่ละหน่วยอาจเป็นของรัฐบาลหรือเอกชนก็ได้ เช่น โรงเรียนวิศวกรรม รถไฟ ศูนย์ฝึกช่างไฟฟ้าของการไฟฟ้านครหลวง เป็นต้น

1.3 ด้านวิธีการให้บริการวิชาชีพ จากการวิเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น วิธีการให้บริการวิชาชีพ เป็นองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านทุกคนเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการให้บริการวิชาชีพมีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและการรวบรวมข้อมูลเน้นการศึกษา ค้นคว้า วิจัย การรวบรวมข้อมูล ให้ความรู้ เผยแพร่โดยการสื่อสารต่างๆ ให้ความช่วยเหลือแนะนำ และให้คำปรึกษา จัดทำโครงการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพด้วยวิธีการหลากหลาย ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วม จิตอาสาต่อชุมชนและสังคม ซึ่งอาจเป็นเพราะ

1.3.1 จัดกิจกรรม/โครงการพิเศษที่ทั้งสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน และกรรมการสถานศึกษาร่วมกำหนดแนวการที่เหมาะสมเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีกิจกรรมโครงการแนะแนว การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชน กิจกรรมทำนุบำรุงศาสนา วัฒนธรรม ร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.3.2 มีการศึกษา ค้นคว้า และการรวบรวมข้อมูล เพื่อการบริการวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ โดยการเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชนและสังคม โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารและสิ่งพิมพ์ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

1.3.3 จัดกระบวนการให้บริการวิชาชีพที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมให้นักศึกษาในด้านทักษะฝีมือ คุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและมีทักษะในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.3.4 เปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แหล่งบริการ งานอาชีพในชุมชนเข้ามาร่วมจัดประสบการณ์ตรง ฝึกทักษะงานอาชีพในแหล่งเรียนรู้โดยตรง

1.3.5 จัดตั้งหน่วยงานเพื่อประสานงาน ให้ความรู้แนวทางด้านอาชีพ เช่น กลุ่มงานแนะแนวบริการวิชาชีพ ที่ช่วยสนับสนุนให้บริการนักศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลอาชีพในชุมชน มีการบริการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษา เช่น บริการสื่อและนวัตกรรม การวิจัย การเป็นที่ปรึกษา ด้านอาชีพ เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เออร์เบ (Erbe, 1997: 143) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการเพิ่มคุณค่าการยกระดับของผลที่ได้รับในการเข้าร่วมโครงการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากการเรียนรู้ประสบการณ์ การพัฒนาอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รู้ถึงรายละเอียดที่เกี่ยวกับการทำงาน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าศึกษาในระบบนี้ นอกจากจะได้รับประสบการณ์จากการฝึกงานแล้วยังสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสภาวะสังคมได้ โดยที่ผู้เรียนกลุ่มปกติในสาขาเดียวกันที่ไม่ได้ฝึกงานในสถานประกอบการ มีผลลัพธ์ด้านความสำเร็จของการเข้าทำงานหรือการประกอบธุรกิจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการมากกว่าผู้เรียนกลุ่มปกติ และงานวิจัยของ ชนะ กลิการ์ (2537) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดระบบการเรียนการสอนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมว่ามี 4 ระบบ คือ 1) ระบบโรงเรียนอาชีวศึกษาเป็นระบบซึ่งประเทศที่มีการขยายตัวไม่มากนัก เช่น ประเทศไทย วิธีการในระบบนี้อาศัยช่างที่สำเร็จอาชีวศึกษา ซึ่งมีหลักในการฝึกอาชีพด้วยการเน้นการฝึกทักษะเป็นอย่างมาก ทำการถ่ายทอดความรู้และทักษะการปฏิบัติงานให้กับผู้เรียน 2) ระบบโรงเรียนหรือโรงงานอุตสาหกรรมสลับกันหรือประกอบกันที่สถาบันการศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาปฏิบัติอยู่ นั่นคือ การส่งมอบนักศึกษาออกฝึกงานในสถานประกอบการ 3) ระบบช่างฝึกหัด (Apprenticeship) เป็นระบบที่มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและสถานประกอบการ กล่าวคือ ผู้เรียนจะเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษา และฝึกภาคปฏิบัติในโรงงานอุตสาหกรรมของสถานประกอบการ ถ้าโรงงานและสถานประกอบการมีขนาด ใหญ่ก็สามารถแบ่งเวลาการฝึกสำหรับผู้เรียนแยกไว้ต่างหากได้ 4) ระบบศูนย์ฝึกวิชาชีพเป็นระบบที่อาจจัดขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรมหรือในศูนย์ฝึกอาชีพของหน่วยงานอุตสาหกรรมแต่ละหน่วยอาจเป็นของรัฐบาลหรือเอกชนก็ได้ เช่น โรงเรียนวิศวกรรม รถไฟ ศูนย์ฝึกช่างไฟฟ้าของการไฟฟ้านครหลวง เป็นต้น

1.4 ด้านนวัตกรรมในการบริการวิชาชีพ จากการวิเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น นวัตกรรมในการบริการวิชาชีพ เป็นองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านทุกคนเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก อาจเป็นเพราะนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกด้านการเรียนรู้สมบูรณขึ้น มีหลักการวิจัยที่ใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชุมชนมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์หรือสิ่งใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับความสนใจของชุมชน เป็นศูนย์บริการวิชาชีพเต็มรูปแบบ เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องท้องถิ่น ประเทศชาติต่อไป

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอาชีพอย่างมั่นคงของการอาชีวศึกษา ที่มุ่งจัดการศึกษาที่มีส่วนนำไปสู่การสร้างกำลังแรงงานที่ยั่งยืน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะองค์กรหลักมีหน้าที่ในการผลิต และพัฒนากำลังคน ในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีซึ่งเป็นกำลังคนระดับกลาง ที่เป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมหลัก และธุรกิจบริการของประเทศ จัดให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะวิชาชีพพื้นฐาน วิชาชีพเฉพาะทาง พร้อมทั้งทักษะประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างผลผลิตและรายได้ เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างมั่นคง ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555: 3-5) และสอดคล้องกับ ทวีชัย ยงทัศนีย์ (2544) ที่ศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของสถานประกอบการในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า สถานประกอบการ มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม และสอดคล้องกับ อารุง จันทวานิช (2548) ศึกษาความคิดเห็นของผู้จัดการและหัวหน้างานสถานประกอบการประเภทโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการเกี่ยวกับความพึงพอใจการทำงานของแรงงานจากผลการสัมภาษณ์ผู้จัดการและหัวหน้างานสถานประกอบการประเภทโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการ 80 แห่ง จำนวน 400 คน ทั่วประเทศไทย พบว่าผู้จัดการและหัวหน้างานจำนวนมากไม่พึงพอใจการทำงานของแรงงาน โดยเฉพาะในเรื่องการขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดทักษะที่จำเป็นพื้นฐานและชอบเปลี่ยนงานไปเรื่อยๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเออร์เบ (Erbe, 1997: 143) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเพิ่มคุณค่าการยกระดับของผลที่ได้รับในการเข้าร่วมโครงการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ การพัฒนาอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม ที่เกี่ยวกับความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รู้ถึงรายละเอียดที่เกี่ยวกับการทำงาน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าศึกษาในระบบนี้ นอกจากจะได้รับประสบการณ์จากการฝึกงานแล้วยังสามารถนำความรู้ไป

ประยุกต์ใช้ในสภาวะสังคมได้ โดยที่ผู้เรียนกลุ่มปกติในสาขาเดียวกันที่ไม่ได้ฝึกงานในสถานประกอบการ มีผลลัพธ์ด้านความสำเร็จของการเข้าทำงานหรือการประกอบธุรกิจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการมากกว่าผู้เรียนกลุ่มปกติ และงานวิจัยของโบโน (Bono, 1996) ที่ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในการฝึกงานตามระยะเวลาที่กำหนด ได้ข้อสรุปว่าการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ พร้อมกับนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กัน และทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือกันสถานศึกษาจะต้องให้ความสนใจในการติดต่อประสานงานด้านความสัมพันธ์ เพื่อให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์สูงสุด ในการเข้าร่วมโครงการ

1.5 ด้านการจัดระบบการบริหารงานบริการวิชาชีพ จากการวิเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น การจัดระบบการบริหารงานบริการวิชาชีพ เป็นองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านทุกคนเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพ ต้องใช้กระบวนการการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) และการควบคุมการปฏิบัติงาน (Controlling) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ คือ ต้องมีแผนพัฒนา มีโครงสร้างการบริหารงาน มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและกำหนดภาระงาน และการบริหารจัดการการวางแผน ควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การบริหารจัดการบริการวิชาชีพของอาชีวศึกษาเอกชน ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศ มีแนวทางการบริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นำกระบวนการ PDCA มาดำเนินให้เป็นรูปธรรม กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาและมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ร่วมกับชุมชนโดยกำหนดความรับผิดชอบร่วมกันในทุกภาคส่วนและเน้นการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานสร้างเครือข่ายของการบริการด้านวิชาชีพสำหรับผู้เรียน ขยายไปสู่ท้องถิ่น ชุมชนให้มีโอกาสรับบริการอย่างทั่วถึง ตลอดจนทั้งเชิญตัวแทนกลุ่มวิชาชีพต่างๆ เข้ามาร่วมให้บริการวิชาชีพแก่ผู้เรียนและชุมชน ท้องถิ่นมากขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร พันธุ์เครือบุตร (2548: 89) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า ระบบประกันคุณภาพประกอบด้วย 3 ระบบย่อย คือ ระบบการบริหารคุณภาพ ระบบการจัดการคุณภาพ และระบบปฏิบัติการคุณภาพ โดยระบบการบริหารและระบบการจัดการสนับสนุนระบบปฏิบัติการ ซึ่งเป็นระบบที่เป็นภารกิจหลักของการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ระบบปฏิบัติการคุณภาพประกอบด้วย องค์ประกอบด้านบริบท และปัจจัยนำเข้า มี 5 ประเด็น ได้แก่ ปรัชญา และการวางแผนโครงสร้างการบริหาร งบประมาณและการจัดการบุคลากร หลักสูตร อาจารย์และผู้เรียน องค์ประกอบ

ด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนานักเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การพัฒนาการเรียนการสอนสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ผลผลิตของโรงเรียนและควมมีชื่อเสียงของโรงเรียน และนอกจากนี้ ธีร สุนทรายุทธ (2551: 47) วีรศักดิ์ มุ่งคุณ (2558: 1-16) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหาร เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่งพบในการทำงานทั้งหน่วยงานของรัฐและองค์การทางธุรกิจที่ทำงานต่าง ๆ ในกระบวนการจะได้รับผลมากขึ้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำให้บรรลุจุดหมาย หรืออาจกล่าวสั้น ๆ ว่า การบริหาร หมายถึง การที่องค์การใช้คนและวัสดุในการไปให้ถึงความต้องการที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ คาสท์ และโรเซนชวิก (Kast; & Rosenzweig. 1974: 340-434) ดอนเนลลี และคณะ (Donnelly; et al. 1984: 400-419) กิบสัน และคณะ (Gibson; et al. 2003: 362) Goesch; & Stanley (2003: 238) กล่าวว่า การบริหารเป็นการทำงานที่ให้ผู้บุคลากรหรือกลุ่มคนดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร คาสท์ และโรเซนชวิก (Kast; & Rosenzweig. 1974: 340-434) จัดระบบบริหารไว้ 3 เรื่องสำคัญ คือ การวางแผน การควบคุมงาน และการจัดองค์กร

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวมาแล้วนี้กล่าวไว้ว่า การจัดระบบบริหารที่นักวิชาการมีความเห็นที่สอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่มี 3 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) และการควบคุมการปฏิบัติงาน (Controlling) ในการวิจัยนี้จึงนำแนวคิดจากนักวิชาการ ทั้ง 3 ประการนี้ มาใช้ในการจัดระบบบริหารงานบริการวิชาชีพ เนื่องจากเป็นงานหลักของการจัดระบบบริหารและครอบคลุมเนื้อหาหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาครบถ้วน จึงขอเสนอรายละเอียดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบบริหารงานบริการวิชาชีพ ในการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning) ในการบริหารงานการวางแผนนับว่ามีความสำคัญที่สุด และเป็นกิจกรรมแรกที่นักบริหารจำเป็นต้องทำ โดยกระบวนการของการวางแผน คือ การกำหนดจุดหมายหมาย การวิเคราะห์สถานการณ์ การประเมินสภาพแวดล้อม และแสวงหาโอกาส การกำหนดวิธีปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจทางเลือก การประเมินทางเลือก การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ในกระบวนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนจัดการบริการวิชาชีพสู่สังคม ชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ

2. การจัดองค์กร (Organizing) ในการจัดองค์กรมีส่วนประกอบที่สำคัญในการบริหารงาน เป็นกระบวนการที่องค์กรต้องดำเนินการให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย การจัดองค์กรจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบขององค์กรด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะของบุคลากรในองค์กร บทบาทความเป็นผู้นำ ลักษณะของงานแต่ละงาน ขอบเขตของงาน การสื่อสารสัมพันธ์กันระหว่างงาน เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น

3. การควบคุม (Controlling) การจัดระบบของการควบคุมงาน ต้องทำอย่างมีระบบเพื่อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การออกแบบระบบข้อมูลย้อนกลับ การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า พิจารณาข้อแตกต่างกันและทำการแก้ไข มีการประเมินผลและรายงานผล การพัฒนาปรับปรุงการจัดระบบบริหาร เพื่อเป็นหลักประกันว่าทรัพยากรทุกอย่างขององค์กรได้ใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน นั้นในการจัดระบบการบริหารงานการบริการวิชาชีพที่มีคุณภาพต้องมีกระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) และการควบคุมการปฏิบัติงาน (Controlling) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จึงนำแนวคิดจากนักวิชาการทั้ง 3 ประการนี้ มาใช้เป็นแกนในการจัดระบบบริหารงานบริการวิชาชีพ เนื่องจากเป็นงานหลักของการจัดระบบบริหารและครอบคลุมเนื้อหาหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาครบถ้วน

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

2.1 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นการประเมินความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ 5 ด้าน จะเห็นได้ว่ารูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดระบบการบริหารงานบริการวิชาชีพ นวัตกรรมในการบริการวิชาชีพ ส่วน 3 องค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก คือ วิธีการให้บริการวิชาชีพ จุดมุ่งหมายในการบริการวิชาชีพ และเนื้อหาของการบริการวิชาชีพ ทั้งนี้แสดงว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพเห็นด้วยกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้นว่าสามารถไปใช้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี ศรีมณีชัย (2539) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการบริการและการจัดการบริการวิชาการ: กรณีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า ด้านโครงสร้างหน่วยงานควรดำเนินการเป็นรูปแบบบริษัทจำกัด สำหรับภารกิจหลักของหน่วยงานให้บริการวิชาการ พบว่า เห็นควรจัดตั้งเป็นหน่วยงานกลางของสถาบัน โดยมีภารกิจในการบริการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ซึ่งการให้บริการจะเป็นทั้งแบบให้เปล่าและแบบคิดค่าบริการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ซึ่งการให้บริการจะเป็นทั้งแบบให้เปล่าและแบบคิดค่าบริการเชิงธุรกิจ โดยหน่วยงานต้องจัดวางแผนงานประจำปีไว้ด้วย ตลอดจนหน่วยงานให้บริการวิชาการแก่สังคม กลุ่มระดับสำนัก จัดลำดับประเภทการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ดังนั้น งานที่ปรึกษาลักษณะโครงการ งานฝึกอบรม สัมมนา บรรยาย งานวิจัย งานที่ปรึกษาหน่วยงานภายนอก และการบ่มเพาะเชิงธุรกิจ กลุ่มระดับคณะ และวิทยาลัย จัดลำดับประเภทการ

ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ดังนี้ งานทดสอบ ตรวจสอบ งานฝึกอบรม สัมมนา บรรยาย งานที่ปรึกษา ลักษณะโครงการ งานที่ปรึกษาหน่วยงานภายนอก และงานวิจัย

2.2 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน จากกลุ่มผู้บริหาร เห็นได้ว่าการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ได้ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านความมีประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ จุดมุ่งหมายในการบริการวิชาชีพ และเนื้อหาของบริการวิชาชีพ วิธีการให้บริการวิชาชีพ นวัตกรรมในการบริการวิชาชีพ และการจัดระบบการบริหารงานบริการวิชาชีพ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการดำเนินงานการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนในสถานการณ์ปัจจุบัน ตรงกับความต้องการของชุมชน สังคม หน่วยงาน องค์การต่างๆ เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะ กลีภรณ์ (2537) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดระบบการเรียนการสอน วิชาชีพช่างอุตสาหกรรมว่ามี 4 ระบบ คือ 1) ระบบโรงเรียนอาชีวศึกษา เป็นระบบซึ่งประเทศที่มีการ ขยายตัวไม่มากนัก เช่น ประเทศไทย วิธีการในระบบนี้อาศัยช่างที่สำเร็จอาชีวศึกษา ซึ่งมีหลักในการ ฝึกอาชีพด้วยการเน้นการฝึกทักษะเป็นอย่างมาก ทำการถ่ายทอดความรู้และทักษะการปฏิบัติงานให้กับ ผู้เรียน 2) ระบบโรงเรียนหรือโรงงานอุตสาหกรรมสลับกันหรือประกอบกัน ที่สถาบันการศึกษาสังกัด กรมอาชีวศึกษาปฏิบัติอยู่ นั่นคือ การส่งมอบนักศึกษาออกฝึกงานในสถานประกอบการ 3) ระบบช่าง ฝึกหัด (Apprenticeship) เป็นระบบที่มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและสถานประกอบการ 4) ระบบศูนย์ฝึกวิชาชีพเป็นระบบที่อาจจัดขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรมหรือในศูนย์ฝึกอาชีพของหน่วยงาน อุตสาหกรรมแต่ละหน่วยอาจเป็นของรัฐบาลหรือเอกชนก็ได้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน จากผลการวิจัยผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในด้านจุดมุ่งหมายของการบริการวิชาชีพ สถานศึกษาเอกชนแต่ละแห่งจะมีรูปแบบ การบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของแต่ละแห่ง ควรมีจุดประสงค์หลัก คือ ให้ผู้เรียนนำความรู้ไปฝึกปฏิบัติ และเสริมทักษะการทำงาน โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริการวิชาชีพให้ความครอบคลุมแก่ชุมชน องค์การภาครัฐ เอกชน หน่วยงานด้านต่างๆ ได้รับประโยชน์ที่จะนำไปปรับปรุงสภาพของชุมชน ให้ดีขึ้นนำไปสู่การพัฒนา สภาพความเป็นอยู่ของสังคมต่อไปในอนาคต

2. ในด้านนวัตกรรมในการบริการวิชาชีพ ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ นวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญการช่วยในการบริการวิชาชีพให้ดำเนินไปอย่างได้ผล ควรมีการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมงานวิจัยที่ช่วยในการบริหารจัดการบริการวิชาชีพ แล้วนำกลับไปพัฒนาชุมชนเดิม หรือชุมชนอื่นต่อไป

3. ในด้านการจัดระบบการบริหารงานบริการวิชาชีพ ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญของการบริการวิชาชีพสู่ชุมชน สนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จัดสรรงบประมาณส่งเสริมโครงการ/กิจกรรมบริการอาชีพ มีโครงสร้างการบริหาร คู่มือปฏิบัติกำหนดเป้าหมายองค์การอย่างชัดเจน มีการประเมินผลและรายงาน มีการพัฒนาปรับปรุง ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำผลที่ได้จากการให้บริการวิชาชีพไปพัฒนาในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาเพื่อทดลองในแต่ละบริบทและในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันซึ่งจะเป็นการเจาะลึกรูปแบบที่เหมาะสมในของสถานศึกษา

2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านการบริการวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งจะเป็นการวิจัยที่เจาะลึกในแต่ละองค์ประกอบนั้นๆ